

Received: 23 มี.ค. 2569

Revised: 4 มิ.ย. 2569

Accepted: 18 มิ.ย. 2569

ระบบแผนที่นำทางและระบุตำแหน่งภายในอาคาร 60 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

INDOOR NAVIGATION MAP AND INDOOR POSITIONING SYSTEMS FOR THE
SIXTIETH ANNIVERSARY BUILDING, MAEJO UNIVERSITYวงศ์พัทธ์ นาคม่วง, สนิท สิทธิ, พยุงศักดิ์ เกษมสำราญ และ ปวีณ เชื้อนแก้ว*
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้Wongsaphat Nakmuang, Snit Sitti, Payungsak Kasemsumran
and Paween Khoenkaw*Computer Science Department, Faculty of Science, Maejo University, Chiang Mai,
Thailand, 50290

*Corresponding author: paween_k@mju.ac.th

Abstract:

This paper presents the development of a web-based application for indoor navigation and automatic positioning within the 60th Anniversary Building of Maejo University, designed to assist users in efficiently finding routes inside the building. Conventional GPS-based navigation cannot function properly indoors; thus, the proposed system employs a spatial graph data structure combined with Dijkstra's algorithm to compute the shortest path, supporting automatic multi-floor navigation through interactive map visualization. In addition, a real-time indoor positioning method based on Wi-Fi fingerprinting is introduced. Signal strength values collected from wireless access points on both 2.4 GHz and 5 GHz bands are normalized and stored in a database. Experimental evaluation of five similarity measurement techniques demonstrates that the Pearson correlation method provides the best performance, achieving a floor-level accuracy of 99.5% and an average localization error of ± 5.49 meters. The results confirm that the proposed system is practically applicable for both positioning and navigation within the building.

Keywords: Indoor navigation system; shortest path calculation; indoor positioning

บทความนี้นำเสนอการพัฒนาระบบแผนที่นำทางและระบบระบุตำแหน่งอัตโนมัติภายในอาคาร 60 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้งานค้นหาเส้นทางภายในอาคารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ระบบใช้โครงสร้างข้อมูลกราฟร่วมกับอัลกอริทึมไดจ์สตราเพื่อคำนวณเส้นทางสั้นที่สุด รองรับการนำทางหลายชั้นผ่านการแสดงแผนที่เชิงโต้ตอบ นอกจากนี้ยังนำเสนอการระบุตำแหน่งแบบเวลาจริง ด้วยลักษณะเฉพาะสัญญาณไวไฟย่านความถี่ 2.4 และ 5 กิกะเฮิรตซ์ ผ่านกระบวนการปรับมาตรฐานข้อมูลเพื่อลดความผันผวน จากการทดสอบวิธีเปรียบเทียบลักษณะเฉพาะสัญญาณ 5 รูปแบบ พบว่าวิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันให้ประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีความแม่นยำระดับชั้นร้อยละ 99.5 และความคลาดเคลื่อนเชิงตำแหน่งเฉลี่ย ± 5.49 เมตร ผลการวิจัยสรุปได้ว่าระบบสามารถใช้งานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพภายในอาคาร 60 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คำสำคัญ : ระบบแผนที่นำทางภายในอาคาร; การคำนวณเส้นทางที่สั้นที่สุด; การระบุตำแหน่งภายในอาคาร

1. บทนำ

ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS) เป็นเทคโนโลยีพื้นฐานสำหรับบริการนำทางสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ระบบดังกล่าวออกแบบสำหรับสภาพแวดล้อมกลางแจ้ง เมื่อใช้งานภายในอาคาร สัญญาณดาวเทียมจะถูกบดบังด้วยวัสดุก่อสร้าง ทำให้เกิดการลดทอนของสัญญาณ (Signal Attenuation) และการสะท้อนของคลื่น (Multipath Propagation) ส่งผลให้การคำนวณตำแหน่งคลาดเคลื่อนสูง (Zafari et al., 2019) โดยความแม่นยำของ GPS สำหรับผู้ใช้ทั่วไปที่ประมาณ 5–10 เมตรนั้นไม่เพียงพอสำหรับการนำทางภายในอาคาร เพื่อแก้ข้อจำกัดดังกล่าว จึงมีการพัฒนาระบบหาตำแหน่งภายในอาคาร (Indoor Positioning System: IPS) ที่ใช้เทคโนโลยีไวไฟ บลูทูธ หรือเซนเซอร์สมาร์ทโฟนแทนสัญญาณดาวเทียม (Zafari et al., 2019; Simões et al., 2020; Liu et al., 2007) เทคนิค Wi-Fi Fingerprinting ซึ่งอาศัยค่า RSSI จากจุดกระจายสัญญาณเปรียบเทียบกับฐานข้อมูลที่สร้างไว้ล่วงหน้า เป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์แล้ว (Bahl & Padmanabhan, 2000; Youssef & Agrawal, 2005; He & Chan, 2016) อาคาร 60 ปี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีโครงสร้างหลายชั้นที่ซับซ้อน งานวิจัยนี้จึงพัฒนาระบบแผนที่นำทางและระบุตำแหน่งภายในอาคารดังกล่าว โดยใช้อัลกอริทึม Dijkstra (Dijkstra, 1959; Hart et al., 1968) สำหรับหาเส้นทางสั้นที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบแผนที่และนำทางภายในอาคาร 60 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชันที่รองรับการนำทางแบบหลายชั้น โดยใช้โครงสร้างกราฟและอัลกอริทึม Dijkstra ในการคำนวณเส้นทางที่สั้นที่สุด พร้อมทั้งพัฒนาระบบระบุตำแหน่งภายในอาคารแบบเวลาจริงด้วยลักษณะเฉพาะสัญญาณไวไฟ ทั้งย่านความถี่ 2.4 และ 5 กิกะเฮิรตซ์ และประเมินประสิทธิภาพของวิธีเปรียบเทียบความคล้ายของเวกเตอร์สัญญาณ 5 รูปแบบ ได้แก่ แมนฮัตตัน ยูคลิด โคไซน์ สหสัมพันธ์เพียร์สัน และมาฮาลาโนบิส เพื่อเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการระบุตำแหน่งภายในอาคาร

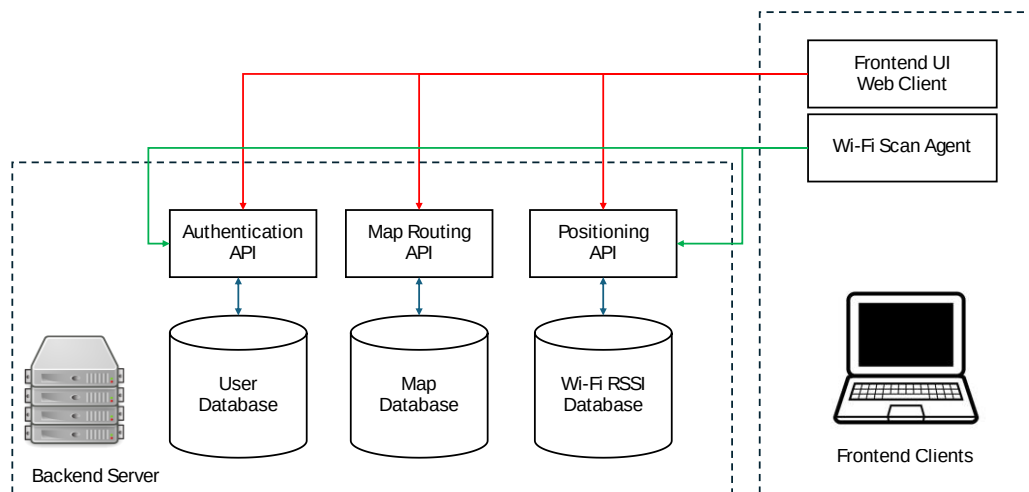
3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งขั้นตอนดำเนินการออกเป็น 6 ขั้นตอน เริ่มต้นจากการออกแบบสถาปัตยกรรมระบบโดยรวม ตามด้วยการสร้างฐานข้อมูลแผนที่ภายในอาคาร พัฒนาขั้นตอนวิธีคำนวณเส้นทาง เก็บและประมวลผลข้อมูลลักษณะเฉพาะสัญญาณไวไฟ พัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับแสดงผลแผนที่ และประเมินประสิทธิภาพระบบในขั้นตอนสุดท้าย โดยรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

3.1 ภาพรวมของระบบที่นำเสนอ

ระบบที่พัฒนาขึ้นมีสถาปัตยกรรมแบบไคลเอนต์-เซิร์ฟเวอร์ แบ่งออกเป็นสามส่วน ดังแสดงในภาพที่ 1 ได้แก่ ผู้ใช้งาน เซิร์ฟเวอร์ และฐานข้อมูล ผู้ใช้เข้าถึงระบบผ่านเว็บเบราว์เซอร์ โดยส่วนติดต่อแสดงแผนที่ภายในอาคาร เมนูปลายทาง และตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ใช้ไคลเอนต์มี Wi-Fi Scan Agent รวบรวมค่า RSSI จาก Access Point แล้วส่งไปยัง API ระบุตำแหน่ง

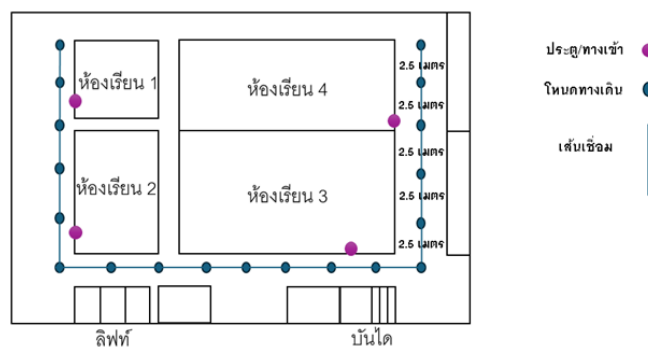
เซิร์ฟเวอร์ทำหน้าที่ประมวลผลผ่านบริการ API สามส่วน ได้แก่ API ตรวจสอบสิทธิ์, API นำทาง (Dijkstra) และ API ระบุตำแหน่ง (Wi-Fi Fingerprinting) โดยติดต่อกับฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์และฐานข้อมูลเวกเตอร์

ภาพที่ 1 ภาพรวมของระบบที่นำเสนอ

3.2 การสร้างฐานข้อมูลแผนที่

งานวิจัยนี้แทนโครงสร้างอาคารในรูปแบบกราฟ โดยจุดสำคัญ (ห้อง บันได ลิฟต์) ถูกแทนด้วยโหนด และทางเดินถูกแทนด้วยเส้นเชื่อมที่มีน้ำหนักแทนระยะทางจริง ดังตัวอย่างในภาพที่ 2 ข้อมูลคุณลักษณะ เช่น ชื่อห้อง ประเภทพื้นที่ และหมายเลขชั้น ถูกจัดเก็บร่วมกับโครงสร้างกราฟ

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการแทนแผนที่ของอาคารชั้นที่ 6 ของอาคาร 60 ปี

3.3 ขั้นตอนวิธีการหาเส้นทาง

เนื่องจากโครงสร้างเส้นทางภายในอาคารถูกแทนในรูปแบบกราฟ งานวิจัยนี้จึงเลือกใช้ อัลกอริทึม Dijkstra ซึ่งเป็น Single Source Shortest Path (SSSP) แบบ Greedy ที่สำรวจโหนดที่ใกล้ที่สุดและสะสมระยะทาง รับประกันเส้นทางน้ำหนักต่ำสุดเมื่อน้ำหนักไม่เป็นลบ พร้อมย้อนรอย (Path Reconstruction) ดังขั้นตอนวิธีที่ 1

ขั้นตอนวิธี 1 การหาเส้นทางสั้นที่สุด

ALGORITHM: DIJKSTRA'S SHORTEST PATH WITH BACKTRACKING

INPUT :G(V, E), s, t

OUTPUT : P

DIJKSTRA(G, s, t)

1. FOR each vertex $v \in V$ DO $\text{dist}[v] \leftarrow \infty$; $\text{prev}[v] \leftarrow \text{NULL}$ END FOR
2. $\text{dist}[s] \leftarrow 0$
3. $Q \leftarrow$ set of all vertices in V
4. WHILE $Q \neq \emptyset$ DO
5. $u \leftarrow$ vertex in Q with minimum $\text{dist}[u]$; REMOVE u from Q
6.   IF $u = t$ THEN BREAK
7.   FOR each neighbor v of u DO
8. $\text{alt} \leftarrow \text{dist}[u] + \text{weight}(u,v)$
9.   IF $\text{alt} < \text{dist}[v]$ THEN $\text{dist}[v] \leftarrow \text{alt}$; $\text{prev}[v] \leftarrow u$
10.   END FOR
11. END WHILE
12. $P \leftarrow$ empty list ; $u \leftarrow t$
13. WHILE $u \neq \text{NULL}$ DO
14.   INSERT u at beginning of P ; $u \leftarrow \text{prev}[u]$
15. END WHILE
16. IF first element of $P \neq s$ THEN RETURN "No path found"
17. RETURN P

3.4 การหาตำแหน่งภายในอาคาร

งานวิจัยนี้ใช้เทคนิคลักษณะเฉพาะสัญญาณไวไฟ (Wi-Fi Fingerprinting) โดยอาศัยค่า อาร์เอสเอสไอ จากจุดกระจายสัญญาณหลายจุดเปรียบเทียบกับฐานข้อมูลลักษณะเฉพาะสัญญาณ (Fingerprint Database) ที่สร้างไว้ล่วงหน้า (He & Chan, 2016; Bellavista-Parent et al., 2021)

3.4.1 การกำหนดตำแหน่งโหนดสำหรับเก็บข้อมูล

ตำแหน่งโหนดเป็นจุดอ้างอิงสำหรับการนำทางและการเก็บสัญญาณไวไฟ จำเป็นต้องกำหนดตำแหน่งโหนดให้ครอบคลุมพื้นที่ใช้งาน ห่างกันไม่เกิน 2 เมตร และมีสัญญาณที่แตกต่างกันเพียงพอสำหรับการระบุตำแหน่ง

ผู้วิจัยสำรวจผังอาคารทั้ง 6 ชั้น และกำหนดโหนดรวม 324 จุด แบ่งเป็น จุดทางเดิน 157 จุด จุดหน้าประตูห้อง 143 จุด จุดบันได 18 จุด และจุดลิฟต์ 6 จุด โดยคัดเลือก 196 จุดเป็นจุดเก็บลักษณะเฉพาะสัญญาณ ส่วนที่เหลือ 128 จุดทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมต่อในกราฟนำทาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนโหนดแยกตามชั้นอาคาร

ชั้น	โหนดทั้งหมด (GeoJSON)	จุดเก็บลักษณะเฉพาะของสัญญาณไวไฟ
1	60	51
2	62	40
3	57	26
4	63	23
5	35	17
6	47	39
รวม	324	196

3.4.2 การเก็บข้อมูลอาร์เอสเอสไอ

การเก็บข้อมูลสัญญาณไวไฟดำเนินการผ่านโปรแกรมกวาดตรวจสัญญาณไวไฟที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมแยกอิสระ เนื่องจากเบราว์เซอร์ไม่อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลบีเอสเอสไอโดยตรง โปรแกรมตรวจจับจุดกระจายสัญญาณรอบจุดอ้างอิงและบันทึกค่า อาร์เอสเอสไอ (dBm) พร้อมบีเอสเอสไอดี ในรูปแบบแฟ้ม JSON

ข้อมูลถูกจัดลำดับชั้นตามชั้นอาคาร ย่านความถี่ และรหัสโหนด แต่ละจุดมีการสแกนซ้ำ 20 รอบ เพื่อลดผลกระทบจากความแปรปรวนของสัญญาณ (ดังตารางที่ 2) โดยใช้ย่าน 5 GHz เป็นหลัก เนื่องจากมีความเสถียรสูงกว่าย่าน 2.4 GHz สรุปปริมาณข้อมูลทั้งหมดในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ตัวอย่างข้อมูลค่าความแรงสัญญาณเวกเตอร์ลายนิ้วมือ

บีเอสเอสไอดี	อาร์เอสเอสไอ (dBm)
34:8A:12:FB:95:B3	-57.5
AC:A3:1E:DF:FD:30	-85.5
AC:A3:1E:E0:1A:A0	-88.0
AC:A3:1E:DF:FA:30	-58.0
E8:65:49:A9:CB:32	-59.0

ตารางที่ 3 สรุปปริมาณข้อมูลสแกน อาร์เอสเอสไอ

ชั้น	จำนวนโหนด	จำนวนตัวอย่าง (Samples)
1	51	1,020
2	40	800
3	26	522
4	23	460
5	17	340
6	39	780
รวม	196	3,922

3.4.3 การประมวลผลและการสร้างฐานข้อมูลเวกเตอร์

ข้อมูลดิบจำนวน 3,922 แพ้ม ถูกนำเข้าสู่กระบวนการประมวลผลเพื่อคัดกรองสัญญาณรบกวน และจัดรูปแบบข้อมูลให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมต่อการสืบค้นและการเปรียบเทียบ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การกรองข้อมูล (Data Filtering) ขั้นตอนแรกกรองข้อมูลดิบโดยตรวจสอบรูปแบบบีเอสเอสไอดี เพื่อกรองข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องและสัญญาณจากอุปกรณ์ส่วนบุคคลชั่วคราว (เช่น ฮอตสปอต) จากนั้นรวมข้อมูลจากการสแกน 20 ครั้งด้วยค่ามัธยฐาน (Median Aggregation) สำหรับแต่ละโหนด ข้อมูลจากการสแกนซ้ำ 20 ครั้ง จะถูกนำมารวมกันโดยคำนวณค่ามัธยฐานของค่าอาร์เอสเอสไอ ของแต่ละ บีเอสเอสไอดี ดังสมการที่ 1

$$RSSI_{fingerprint}(n, b) = \text{median}(RSSI_{scan_1}, RSSI_{scan_2}, \dots, RSSI_{scan_k}) \quad (1)$$

โดยที่ n คือรหัสโหนด, b คือบีเอสเอสไอดี และ k คือจำนวนครั้งที่สแกนซ้ำ ค่ามัธยฐานทนทานต่อค่าผิดปกติได้ดี ข้อมูลแต่ละโหนดถูกแปลงเป็นเวกเตอร์ขนาด 923 มิติ (5 GHz) และ 868 มิติ (2.4 GHz) มีลักษณะเบาบาง (Sparsity $\approx 92\%$) จากนั้นจัดเก็บลงฐานข้อมูลเวกเตอร์ Qdrant ด้วยดัชนี HNSW (Malkov & Yashunin, 2020) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สถิติของเวกเตอร์คุณลักษณะจำแนกตามย่านความถี่

ย่านความถี่	จำนวน บีเอสเอสไอดี (มิติ)	จำนวนจุดกระจายสัญญาณ	ความเบาบางของ เฉลี่ยต่อโหนด	ข้อมูล(Sparsity)
5 GHz	923	71.7		92.2%
2.4 GHz	868	64.3		92.6%

3.4.4 การระบุตำแหน่งปัจจุบัน

ในขั้นตอนการระบุตำแหน่งปัจจุบัน ระบบจะสแกนค่า อาร์เอสเอสไอ ของจุดกระจายสัญญาณทุกตัวที่ตรวจจับได้ในตำแหน่งที่ต้องการค้นหา และนำเวกเตอร์นี้ไปเปรียบเทียบกับเวกเตอร์ทุกโหนดในฐานข้อมูล ดังสมการที่ 2

$$i^* = \underset{i \in \{1, \dots, M\}}{\text{Arg min}} D(F_n, F_i) \quad (2)$$

โดย i^* คือรหัสโหนดที่ใกล้กับตำแหน่งปัจจุบันมากที่สุด, M คือจำนวนโหนดในฐานข้อมูล, F_n คือเวกเตอร์ที่อ่านได้ ณ เวลาปัจจุบัน, F_i คือเวกเตอร์ลักษณะเฉพาะของโหนดที่ i และ $D(\cdot)$ คือฟังก์ชันเปรียบเทียบความคล้ายของเวกเตอร์

3.5 การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันแสดงผลแผนที่

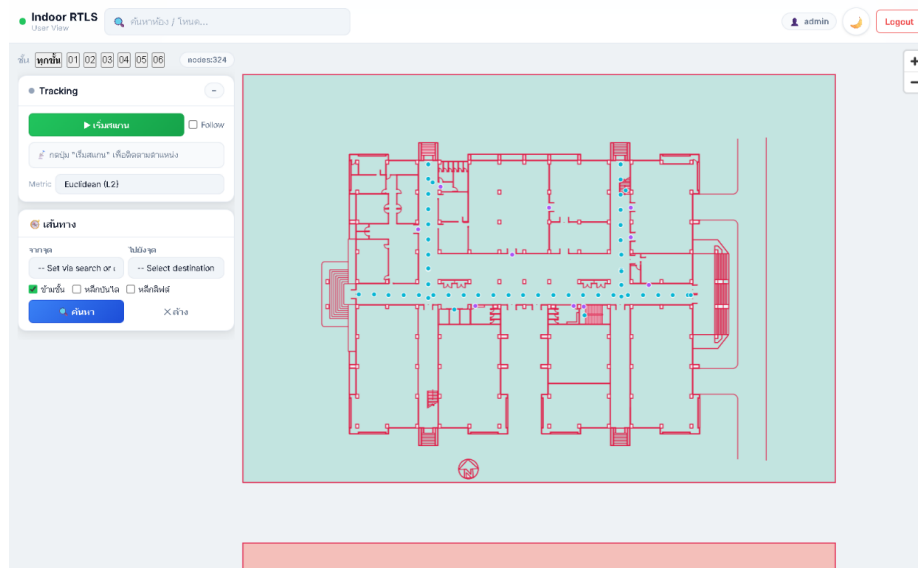
ระบบแผนที่บนเว็บใช้ไลบรารี MapLibre GL JS ซึ่งเป็นเครื่องมือแสดงผลแผนที่บน WebGL ข้อมูลแผนที่ภายในอาคารถูกจัดเก็บในรูปแบบ GeoJSON และแปลงเป็น Vector Tiles ใน

รูปแบบ Protocol Buffer Binary Format (PBF) เพื่อลดปริมาณข้อมูลที่ต้องส่งและรองรับการซูมที่ระดับต่าง ๆ องค์ประกอบของแผนที่และบทบาทของแต่ละส่วนแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปลักษณะประกอบของแผนที่ภายในอาคาร

ลำดับ	องค์ประกอบแผนที่	รูปแบบข้อมูลเชิงพื้นที่	หน้าที่และบทบาทการทำงานในระบบ
1	ขอบเขตพื้นที่และห้อง	รูปหลายเหลี่ยม	ใช้กำหนดขอบเขตพื้นที่ทางกายภาพภายในอาคาร เพื่อแสดงผลเป็นแผนที่พื้นฐานของระบบ และแบ่งสัดส่วนของห้อง โถงทางเดิน หรือพื้นที่ใช้งานประเภทต่าง ๆ
2	โหนดทางเดินหลัก	จุด	ใช้แทนจุดอ้างอิงบนเส้นทางสัญจรในรูปแบบพิกัด ทำหน้าที่เป็นจุดยอดของโครงข่ายเส้นทางสำหรับการคำนวณเส้นทางภายในอาคาร
3	เส้นทางเชื่อมต่อ	เส้น	ใช้เชื่อมต่อระหว่างโหนดทางเดินเพื่อสร้างโครงข่ายเส้นทางเชิงโทโพโลยี กำหนดความเชื่อมโยง ทิศทาง และระยะทางที่สามารถเดินทางถึงกันได้
4	จุดพิกัดทางเข้าห้อง	จุด	ใช้ระบุตำแหน่งทางเข้าของห้องหรือพื้นที่เป้าหมาย เพื่อทำหน้าที่เป็นจุดหมายปลายทางในการแสดงผลการนำทาง
5	จุดเชื่อมต่อระหว่างชั้น	จุด ร่วมกับคุณลักษณะประจำข้อมูล	ใช้แทนโหนดพิเศษประเภทบันไดและลิฟต์ เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านระหว่างชั้น และทำให้ระบบสามารถคำนวณเส้นทางต่อเนื่องในแนวตั้งได้
6	ตำแหน่งผู้ใช้งานปัจจุบัน	จุดแบบพลวัต	ใช้แสดงตำแหน่งปัจจุบันของผู้ใช้งานบนแผนที่แบบเวลาจริง โดยมีการปรับปรุงตำแหน่งอย่างต่อเนื่องตามข้อมูลที่ได้รับจากระบบระบุตำแหน่ง
7	เส้นทางนำทางที่คำนวณได้	เส้นแบบพลวัต	ใช้แสดงผลเส้นทางนำทางที่ระบบคำนวณได้ โดยวาดทับบนแผนที่เพื่อแนะนำการเดินทางจากตำแหน่งปัจจุบันไปยังจุดหมายปลายทาง

ภาพที่ 3 ตัวอย่างหน้าจอระบบที่นำเสนอ

3.6 การประเมินประสิทธิภาพระบบ

การทดสอบใช้วิธีตรวจสอบแบบเว้นข้อมูลครั้งละหนึ่งตัวอย่าง (Leave-one-out Validation) จำนวน 196 จุดทดสอบ ภายใต้ย่านความถี่ 5 GHz และประเมินมาตรวัดระยะ 5 รูปแบบ ได้แก่ แมนฮัตตัน ยูคลิด โคไซน์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และมาฮาลาโนบิส

ระยะทางแมนฮัตตัน (Manhattan Distance: L1)

ระยะทางแมนฮัตตันวัดความแตกต่างระหว่างเวกเตอร์สองชุดโดยนำผลต่างสัมบูรณ์ของแต่ละมิติมารวมกัน วิธีนี้เหมาะกับข้อมูลที่ต้องการความเรียบง่ายในการคำนวณและทนทานต่อค่าผิดปกติ คำนวณได้ดังสมการ (3)

$$d_{\text{Manhattan}}(\mathbf{x}, \mathbf{y}) = \sum_{i=1}^n |x_i - y_i| \quad (3)$$

ระยะทางยูคลิด (Euclidean Distance: L2)

n ระยะทางยูคลิดวัดระยะห่างแบบเส้นตรงระหว่างจุดสองจุดในปริภูมิ n มิติ โดยพิจารณาผลต่างแต่ละมิติยกกำลังสองรวมกัน แล้วถอดรากที่สอง เป็นวิธีมาตรฐานที่ใช้แพร่หลายในงานจำแนกข้อมูล คำนวณได้ดังสมการ (4)

$$d_{\text{Euclidean}}(\mathbf{x}, \mathbf{y}) = \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - y_i)^2} \quad (4)$$

ค่าความคล้ายคลึงโคไซน์ (Cosine Similarity / Cosine Distance)

ค่าความคล้ายคลึงโคไซน์วัดความคล้ายกันของทิศทางระหว่างเวกเตอร์สองชุด โดยพิจารณารูปแบบการเปลี่ยนแปลงมากกว่าขนาด เหมาะกับข้อมูลที่สนใจแนวโน้มมากกว่าค่าสัมบูรณ์ คำนวณได้ดังสมการ (5)

$$d_{\text{Cosine}}(x, y) = \frac{x \cdot y}{|x||y|} = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i y_i)}{\sum_{i=1}^n x_i^2 \sum_{i=1}^n y_i^2} \quad (5)$$

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation / Correlation Distance)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันวัดความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างเวกเตอร์สองชุด โดยพิจารณาว่าค่าของทั้งสองเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันมากน้อยเพียงใด เหมาะกับข้อมูลที่สนใจแนวโน้มเชิงสัมพันธ์ คำนวณได้ดังสมการ (6) และ (7)

$$r(x, y) = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2} \sqrt{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}} \quad (6)$$

$$d_{\text{Correlation}}(x, y) = 1 - r(x, y) \quad (7)$$

ระยะทางมาฮาลาโนบิส (Mahalanobis Distance)

T ระยะทางมาฮาลาโนบิสวัดระยะห่างโดยคำนึงถึงความแปรปรวนและความสัมพันธ์ระหว่างมิติของข้อมูล โดยใช้เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (Covariance Matrix) ปรับน้ำหนักแต่ละมิติ แตกต่างจากระยะยูคลิดที่มองแต่ละมิติเป็นอิสระ คำนวณได้ดังสมการ (8)

$$d_{\text{Mahalanobis}}(x, y) = \sqrt{(x - y)^T \Sigma^{-1} (x - y)} \quad (8)$$

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในการประเมินประสิทธิภาพ ระบบได้ประมวลผลข้อมูลความเข้มสัญญาณ อาร์เอสเอสไอ เพื่อคาดการณ์ฟังก์ชันตำแหน่งของผู้ใช้งาน โดยกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนทั้งความแม่นยำของการระบุตำแหน่งและระดับความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ ผลการประเมินของอัลกอริทึมทั้ง 5 รูปแบบสรุปได้ดังตารางที่ 6

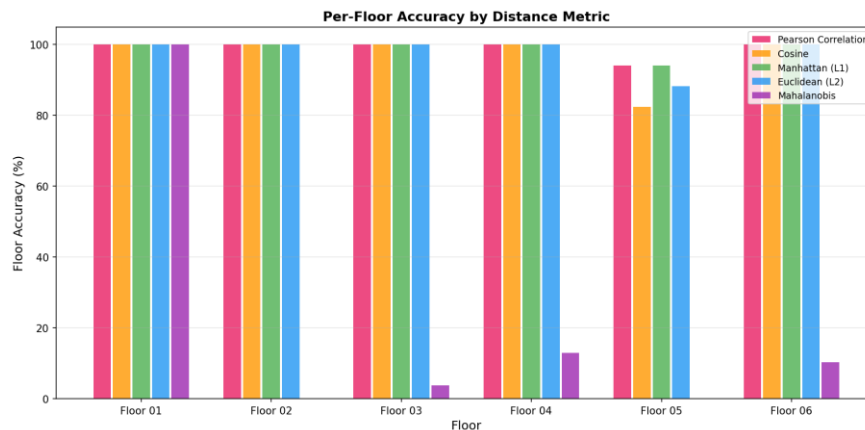
ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการระบุตำแหน่งจำแนกตามมาตรวัดระยะ

มาตรวัดระยะ	ความแม่นยำระดับชั้น	ความแม่นยำพิกัด (< 5 เมตร)	ค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนสูงสุด	ความคลาดเคลื่อนเปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 90
เพียร์สัน	99.5%	74.0%	5.49 เมตร	152.38 เมตร	6.03 เมตร
แมนฮัตตัน	99.5%	72.4%	5.61 เมตร	140.83 เมตร	6.03 เมตร
ยูคลิด	99.0%	71.9%	6.51 เมตร	152.38 เมตร	6.03 เมตร
โคไซน์	98.5%	71.9%	7.39 เมตร	178.80 เมตร	6.03 เมตร
มาฮาลาโนบิส	28.6%	2.6%	160.95 เมตร	348.43 เมตร	329.93 เมตร

หมายเหตุ ความแม่นยำพิกัดน้อยกว่า 5 เมตร ใช้เป็นตัวแทนของความสามารถในการระบุตำแหน่งระดับห้อง

จากตารางที่ 6 วิธีสหสัมพันธ์เพียร์สันให้ผลดีที่สุดในภาพรวม โดยมีค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนต่ำสุดที่ 5.49 เมตร ความแม่นยำระดับชั้น 99.5% และความแม่นยำพิกัดในระยะ 5 เมตรที่ 74.0% รองลงมาคือวิธีแมนฮัตตันซึ่งให้ผลใกล้เคียงในหลายตัวชี้วัด เกือบทุกมาตรวัด (ยกเว้นมาฮาลาโนบิส) ควบคุมความคลาดเคลื่อนที่เปอร์เซ็นต์ไทม์ 90 ได้ใกล้เคียงกันที่ประมาณ 6.03 เมตร แสดงว่าระบบรักษาความเสถียรของการระบุตำแหน่งได้ในกรณีส่วนใหญ่

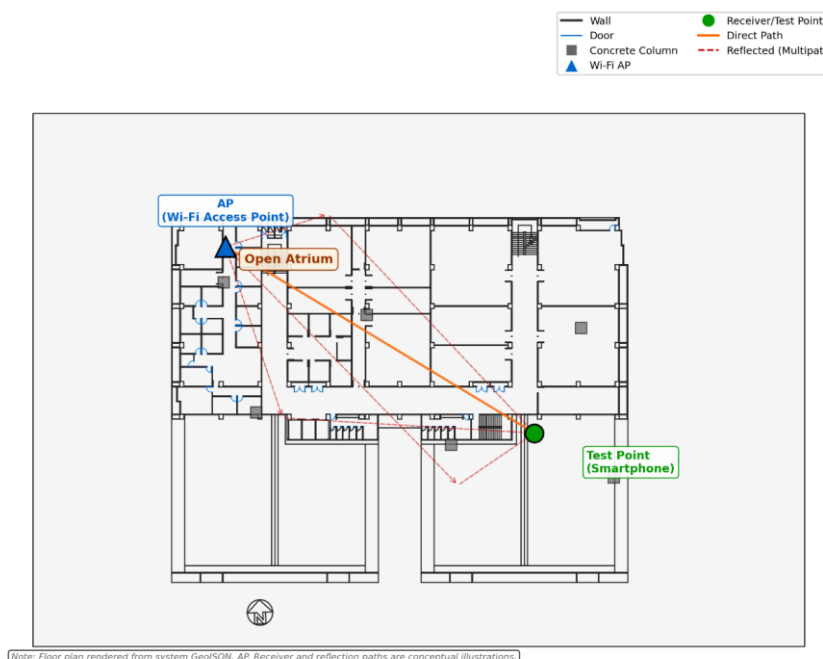
สำหรับผลการทดสอบรายชั้น ระบบระบุชั้นได้ถูกต้อง 100% ในชั้น Floor 01, 02, 04 และ 06 อย่างไรก็ตาม ชั้น Floor 05 มีความคลาดเคลื่อนสูงกว่าชั้นอื่น ดังแสดงในภาพที่ 4 เนื่องจากสภาพกายภาพของชั้นส่งเสริมให้เกิดปรากฏการณ์ Multipath Effect ทำให้รูปแบบความเข้มสัญญาณเปลี่ยนแปลงจากฐานข้อมูล (Zafari et al., 2019)

ภาพที่ 4 ค่าความถูกต้องของการหาตำแหน่งแยกตามชั้น

ชั้น Floor 05 มีโถงเปิด (Open Atrium) บริเวณกลางชั้น เสาคอนกรีตแบบกริด และเพดานโลหะแบบเปิดเผย ดังแสดงในภาพที่ 5 องค์ประกอบเหล่านี้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ Multipath Propagation รุนแรงกว่าชั้นอื่น ส่งผลให้เวกเตอร์สัญญาณ ณ จุดทดสอบบางจุดเบี่ยงเบนจากค่าในฐานข้อมูล ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนสูงกว่าปกติในชั้นนี้

Figure 5 Floor 5 Plan of the 60th Anniversary Building, Maejo University (Multipath Propagation Schematic)

ภาพที่ 5 ผังพื้นที่ชั้น 5 ของอาคาร 60 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พร้อมภาพประกอบเชิงแนวคิดของ Multipath Propagation

วิธีเพียร์สันมีประสิทธิภาพสูงกว่าวิธีอื่น เนื่องจากพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นมากกว่าความต่างเชิงปริมาณ จึงลดผลกระทบจาก Device Heterogeneity ได้ดี ส่วนวิธีมาฮาลาโนบิสมีข้อจำกัดเมื่อข้อมูลสัญญาณเบาบางและผันผวนสูง ทำให้เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมไม่เสถียร

แม้ระบบจะมีความแม่นยำระดับชั้น 99.5% แต่ยังมีจุดที่ความคลาดเคลื่อนสูงผิดปกติ สะท้อนว่าระบบยังไวต่อสัญญาณรบกวนเฉพาะจุด การพัฒนาต่อไปอาจเพิ่ม Kalman Filter หรือข้อกำหนดเชิงกายภาพของเส้นทางเดิน เพื่อลดการกระโดดของตำแหน่งที่ไม่สอดคล้องกับสภาพจริง

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

งานวิจัยนี้พัฒนาระบบแผนที่นำทางภายในอาคาร 60 ปี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยใช้อัลกอริทึม Dijkstra สำหรับการนำทางหลายชั้น และ Wi-Fi Fingerprinting ร่วมกับฐานข้อมูลเวกเตอร์ Qdrant การประเมิน 5 มาตรการระยะพบว่าวิธีสหสัมพันธ์เพียร์สันให้ผลดีที่สุด ด้วยความแม่นยำระดับชั้น 99.5% และความคลาดเคลื่อนเฉลี่ย 5.49 เมตร

เนื่องจากข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีเว็บที่ไม่สามารถวาดตรวจสอบสัญญาณไวไฟได้จากเบราว์เซอร์โดยตรง ผู้วิจัยจึงพัฒนาโปรแกรมตรวจสอบสัญญาณไวไฟแยกอิสระด้วยภาษาไพธอน

5.2 ความยั่งยืนของระบบ

ในการใช้งานจริง สภาพแวดล้อมไวไฟอาจเปลี่ยนแปลงจากการย้ายจุดกระจายสัญญาณหรือการปรับโครงสร้างอาคาร ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางบำรุงรักษา ได้แก่ (1) ปรับปรุงฐานข้อมูลทุก 3-6 เดือน หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และ (2) ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงอัตโนมัติโดยเปรียบเทียบเวกเตอร์ BSSID เพื่ออัปเดตเฉพาะโหนดที่เกี่ยวข้อง

5.3 ข้อจำกัดและงานในอนาคต

ระบบยังมีประเด็นที่สามารถพัฒนาต่อ ได้แก่ (1) พัฒนาเป็น PWA หรือแอปพลิเคชันมือถือ (Android/iOS) เพื่อให้ผู้ใช้ไม่ต้องติดตั้งโปรแกรมตรวจสอบสัญญาณแยกต่างหาก (2) เพิ่ม Kalman Filter หรือ Particle Filter เพื่อลดการกระโดดของตำแหน่ง และ (3) ผสาน IMU Sensor เพื่อทำ Pedestrian Dead Reckoning ร่วมกับ Wi-Fi Fingerprinting

6. เอกสารอ้างอิง

- Bahl, P., & Padmanabhan, V. N. (2000). RADAR: An in-building RF-based user location and tracking system. In *Proceedings IEEE INFOCOM 2000*, 2, 775–784.
- Bellavista-Parent, V., Torres-Sospedra, J., & Pérez-Navarro, A. (2021). New trends in indoor positioning based on WiFi and machine learning: A systematic review. *2021 International Conference on Indoor Positioning and Indoor Navigation (IPIN)*, 1–8.
- Dijkstra, E. W. (1959). A note on two problems in connexion with graphs. *Numerische Mathematik*, 1(1), 269–271.
- Hart, P. E., Nilsson, N. J., & Raphael, B. (1968). A formal basis for the heuristic determination of minimum cost paths. *IEEE Transactions on Systems Science and Cybernetics*, 4(2), 100–107.
- He, S., & Chan, S.-H. G. (2016). Wi-Fi fingerprint-based indoor positioning: Recent advances and comparisons. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 18(1), 466–490.
- Liu, H., Darabi, H., Banerjee, P., & Liu, J. (2007). Survey of wireless indoor positioning techniques and systems. *IEEE Transactions on Systems, Man, and Cybernetics, Part C*, 37(6), 1067–1080.
- Malkov, Y. A., & Yashunin, D. A. (2020). Efficient and robust approximate nearest neighbor search using Hierarchical Navigable Small World graphs. *IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence*, 42(4), 824–836.
- Simões, W. C. S. S., Machado, G. S., Sales, A. M. A., de Lucena, M. M., Jazdi, N., & de Lucena, V. F. (2020). A review of technologies and techniques for indoor navigation systems for the visually impaired. *Sensors*, 20(14), 3935.
- Youssef, M., & Agrawal, A. (2005). The Horus WLAN location determination system. In *Proceedings of the 3rd International Conference on Mobile Systems, Applications, and Services (MobiSys '05)* (pp. 205–218).
- Zafari, F., Gkelias, A., & Leung, K. K. (2019). A survey of indoor localization systems and technologies. *IEEE Communications Surveys & Tutorials*, 21(3), 2568–2599